

Flattien roturisteytysprojektiin kick-off

Suomen sileäkarvaiset noutajat ry:n hallitus haluaa perustaa työryhmän, joka alkaa selvittämään roturisteytysprojektin mahdollisuutta Suomessa. Haemme tähän työryhmään kaikkia flatin roturisteytystyöstä kiinnostuneita henkilöitä aloittamaan selvitystyön tekemisen. Risteytysprojektin selvitystyöhön voi ilmoittautua rotujärjestön nettisivuilta www.flatti.net löytyvän lomakkeen kautta. Hakemuksivulle olemme tehneet koosteen Flattiviesteissä olleista roturisteytysartikkeleista. Lisää roturisteytysprojektista voi lukea kennelliiton nettisivulta www.kennelliitto.fi.

VIIME VUOSINA yleistyneet geenitautukset ovat osoittaneet, että monien koirarotujen geneettinen monimuotoisuus on kapea. Koirien geenistö voi olla hyvin samanlainen, vaikka koirat eivät olisikaan läheistä sukua keskenään. Geneettisen monimuotoisuuden väheneminen (eli käytännössä sisäsiittoisuus) aiheuttaa koirille erilaisia terveydellisiä ja hyvinvointiin liittyviä haasteita. Myös sileäkarvaisen noutajan geneettinen monimuotoisuus on kapeahko ja vaatii siksi huomiota.

Rotukoirien geeniperimää voidaan rikastuttaa roturisteytyksillä. Joidenkin kriittiseen tilanteeseen ajautuneiden rotujen kohdalla risteytys toisiin rotuihin voi olla ainoa keino säilyttää rotu elinkel-poisena tulevaisuudessa.

Roturisteytysprojektista on esitetty monenlaisia huolenaiheita, joihin löytyy tästä vastauksia

1. Pitääkö kaikkien kasvattajien osallistua?

Kaikkien kasvattajien ei tarvitse osallistua roturisteytysprojektiin. Suurin osa kasvattajista kasvattaa edelleen puhdasrotuisia sileäkarvaisia noutajia risteytysprojektista huolimatta. Virallisessa roturisteytysprojektissa on rajoitus sille montako prosenttia vuosittain syntyvistä pentueista saa olla risteytyskoiria.

Vain hankkeeseen osallistuvat kasvattajat ja risteytyskoirien omistajat sitoutuvat hankkeeseen ja keräämään koirien terveydestä ja ominaisuuksista tarkempaa tietoa kuin yleensä. Risteytyskoirista kerätään tietoa erityisesti silloin kun ne ovat nuoria aikuisia.

2. Miten osataan valita sopivan koiran risteytystä varten

Kenenkään kasvattajan ei tarvitse itse valita vierasrotuista urosta narttulleen, vaan uros valitaan yhteistyössä risteytysprojektin kanssa. Kasvattaja voi tietenkin itse tehdä ehdotuksia sopivista rodusta (hankkeeseen valittujen rotujen puitteissa) tai sopivista koirista.

3. Voivatko risteytyskoirat sekoittua vahingossa puhdasrotuisiin?

Puhdasrotuiset ja risteytetyt koirat eivät voi sekoittua vahingossa. Risteytyskoirat rekisteröidään erilliseen rekisteriin, joka on tarkoitettu vain risteytyskoirille. Tämän rekisterin koirat voivat kuitenkin osallistua esimerkiksi Kennelliiton virallisiin kokeisiin, jolloin niiden käyttöominaisuuksia voidaan testata.

Risteytyskoiria käytetään jalostukseen harkiten ja vain risteytysprojektin puitteissa. Jos kasvattaja haluaa käyttää

risteytyskoiraansa jalostustyössään, hän voi tehdä näin hankkeen puitteissa.

4. Suomi on liian pieni toimija roturisteytyshankkeelle

Roturisteytyshankkeen aloittamiseen ei tarvita suurta koirapopulaatiota. Risteytystä tehdään joka tapauksessa vain pienellä osalla koirista. Suomen sileäkarvaiset noutajat ry voi toimia risteytyksessä edelläkävijänä. Risteytyshanketta voidaan tehdä yhteistyössä myös muiden maiden kanssa.

5. Flatin ulkomuoto, luonne tai metsästysominaisuudet menetetään

Roturisteytystä jatketaan useita sukupolvia. Hankkeen edetessä risteytyskoiria risteytetään takaisin puhdasrotuisiin koiriin ja pyritään näin palauttamaan rodun ominaispiirteet takaisin rotuun. Risteytykseen käytettävät rodut voidaan valita niin että ne tukevat flatin ominaisuuksien säilymistä. Risteytyksessä voidaan hyödyntää useita eri rotuja, jolloin niistä voidaan saada flattiin erilaista geeniperimää liittyen metsästysominaisuuksiin, luonteeseen tai ulkonäköön.

Risteytetyt koirat hyväksytään rotuun vasta riittävän monen takaisinristeytyn sukupolven jälkeen ja niille voidaan määrittää tiettyjä ehtoja.

6. Entä jos ei löydy riittävästi sitoutuneita kasvattajia ja kasvatin omistajia

Risteytysprojekti on pitkä ja tulee jatkuamaan useita koirasukupolvia. Kukaan henkilö tai kasvattaja ei tee risteytysprojektiä yksin. Ylläpidämme risteytys-

projektiä yhdessä. Risteytysprojektin käyntiin polkaisseiden henkilöiden ei tarvitse sitoutua vuosia tai kymmeniä vuosia kestävään projektiin. Projektin vetäjää ja toimihenkilöitä voidaan tarpeen vaatiessa vaihtaa.

Kasvattaja tai risteytyskoiran omistaja sitoutuu kerrallaan vain kyseiseen pentueeseen tai pentuun. Jos yksi kasvattaja haluaa vetäytyä, toinen kasvattaja

voi tarvittaessa jatkaa risteystyslinjan edistämistä.

7. Entä jos hanke epäonnistuu

Jos risteytysprojektista ei synnykään halutunlaisia koiria, niitä ei ole pakko käyttää jatkojalostukseen mistään pentueesta. Risteytyskoirien terveyttä ja ominaisuuksia seurataan hyvin tarkasti ja niistä voidaan valita koirat, joita käytetään hankkeen jatkamiseen.

Mikä on roturisteytys ja miten se toteutetaan?

Roturisteytys on kahden eri rotua edustavan koiran luvanvarainen parittaminen.

Parituskumppaneista toisen tulee olla sitä rotua, johon roturisteytysjälkeläiset rekisteröidään. Risteytysohjelma on ensisijaisesti tarkoitettu roduille, joissa ei ole tarpeeksi perinnöllistä vaihtelua tärkeiden, koiran hyvinvointiin vaikuttavien ominaisuuksien jalostamiseksi. Myös muita, Kennelliiton yleisessä jalostusstrategiassa mainittuja perusteita voidaan käyttää.

Kennelliitto hyväksyy rodulle risteytyksen rotujärjestön hakemuksen perusteella.

Roturisteytyshakemuksen tulee olla hyväksytty rotujärjestön ja sen alaisen rotuyhdistyksen yleisessä kokouksessa. Hakemuksen tulee sisältää vapaamuotoisen selvitys rodun tilasta sekä risteytystarpeesta Suomessa ja kansainvälisesti, ja siihen liitetään rodun kotimaan lausunto.

Risteytyksen perusteluissa on kerrottava, miksi risteytetään ja mihin rotuun risteytetään.

Risteytykseen johtaneita syitä ovat esimerkiksi rotukohtaisten, vakavien perinnöllisten sairauksien vähentäminen; liioitellun ulkomuodon ja sen aiheuttamien ongelmien tervehdyttäminen; normaalin alleelin tuominen rotuun, kun rodussa on pysyvästi jokin geneettinen ongelma; luonteen tai käyttäytymisen ongelmien vähentäminen, lisääntymiseen liittyvien ongelmien vähentäminen; rodun yleisen elinvoiman parantaminen perinnöllistä vaihtelua lisäämällä ja käyttöominaisuuksien parantaminen. Risteytys tehdään rotuun, jossa on omaan rotuun haluttuja ominaisuuksia; rotuun, jolla ei ole samoja perinnöllisiä ongelmia yhtä yleisenä kuin omalla rodulla tai perinnöllisen vaihtelun lisäämiseksi valitaan jokin mahdollisimman terve, ongelmaton ja geneettisesti monimuotoisempi rotu.

Kun roturisteytysohjelman hakemus on hyväksytty Kennelliitossa, tulee rotujärjestön esittää Kennelliitolle hyväksyttäväksi yksityiskohtainen projektisuunnitelma.

Suunnitelmaan tulee sisällyttää seuraavat tiedot:

1. Yhteenveto
2. Rodun esittely ja taustatiedot
3. Projektin painopistealueet ja roturisteytystavoitteet
4. Rodussa esiintyvien perinnölliset sairaudet ja ominaisuudet
5. Suunnitellut risteytysrodut sekä niiden yleiset rotuominaisuudet
6. Vaatimukset risteytyksiin käytettävälle yksilöille ja yhdistelmille
7. Risteytysten toteutus (F1–F4)
8. Roturisteytysyksilöiden jatkojalostus ja seuranta
9. Sitoutumiset
10. Aikataulu ohjelman toteuttamiselle

Kun projektisuunnitelma on hyväksytty, suunnitellun pentueen kasvattaja anoo Kennelliitolta projektisuunnitelman mukaisesti luvan kunkin risteytyspentueen toteuttamiseksi.

Risteytykseen käytettävien yksilöiden on täytettävä oman rotunsa PEVISA-ehdot ja JTO-suositukset sekä koirarekisteriohjeen vaatimukset. Lisäksi risteytysrodulta voidaan vaatia tutkimuksia tavoitellun ominaisuuden parantamiseksi. Ensimmäisen sukupolven (F1) risteytyskoirat rekisteröidään FCI:n ulkopuoliseen roturisteytysrekisteriin.

Seuraavien sukupolvien kohdalla toimitaan niin, että suunnitellun pentueen kasvattaja yhdessä rotujärjestön kanssa anoo Kennelliitolta luvan kunkin risteytysjälkeläisen jalostuskäyttöön. Jalostukseen ehdotettujen koirien tulee täyttää samat ehdot kuin vanhempiensa.

Ensimmäisen sukupolven, niin sanotut F1 polven koirat, eivät tietenkään muistuta flattia kovin läheisesti, koska niiden perimästä vain 50 % on flatilta ja loput toiselta rodulta.

Hanke vaatii alussa kärsivällisyyttä. Mutta on tärkeä muistaa, että jos risteystyslinjassa ei useidenkaan sukupolvien jälkeen saavuteta halutunlaisia koiria, kyseistä risteytyslinjaa ei ole pakko jatkaa. *FV*

Kennelliitto yhteistyössä rotujärjestön/rotuyhdistyksen kanssa kutsuu F1-jälkeläiset viralliseen käyttäytymisen ja ulkomuodon jalostustarkastukseen niiden täytettyä kaksi vuotta tai viimeistään ennen suunniteltua jalostuskäyttöä. Samalla kasvattaja tai rotuyhdistys raportoi pentujen terveydentilasta. Tämän jälkeen toimitetaan ensimmäinen seurantaraportti Kennelliittoon.

Risteytyspentueiden seurannassa selvitetään tavoitteiden toteutuminen Risteytysyhdistelmien määrä ja laatu; mahdolliset ei-toivotut ominaisuudet risteytyksistä; tiedot narttujen tiineydestä ja synnytyksistä sekä pentujen kehityksestä ja mahdolliset poikkeamat; jälkeläisten eläinlääkärikäyntien syyt sairauksien osalta. Vanhemmista ja niiden risteytysjälkeläisistä tehdään terveys- ja käyttäytymiskyselyiden pohjalta yhteenveto jälkeläisten ollessa 3–4-vuotiaita.

Jatkokäyttöön valittujen, risteytystaustaisten koirien jälkeläisistä toimitetaan projektisuunnitelman mukaisesti. Kennelliittoon seurantaraportti F2–F4-sukupolven koirat voidaan rekisteröidä Kennelliiton jalostustieteellisen toimikunnan päätöksellä ER-rekisteriin erillisen anomuksen perusteella. F5-sukupolvesta alkaen risteytysjälkeläiset voidaan rekisteröidä suoraan FI-rekisteriin.

Lähde: Kennelliiton ohje roturisteytysohjelman hyväksymisestä. Voimassa 4.5.2023 alkaen.

